Voor overheid geen Sonja Bakker maar Roel Bekker

Zakenkabinet
Steven van Eijck
Burger en Overheid

'Leuk zo'n nieuwe baan', moet Roel Bekker, de super-SG belast met de afslanking van de Rijksdienst hebben gedacht. 'Maar hoe schrap ik op een verantwoorde wijze 15.000 functies en bespaar ik 750 miljoen euro?'

Veel vrienden hou je aan dergelijke operaties doorgaans niet over, ondanks de 500 miljoen euro voor flankerend beleid voor onder andere een mobiliteitsorganisatie die rijksambtenaren begeleidt van het ene werk naar het andere, al dan niet binnen de rijksoverheid. De vorige week naar de Tweede Kamer gestuurde Nota Vernieuwing Rijksdienst getuigt van een zelfreinigend vermogen.

Gelukkig maar. Het is bepaald geen overbodige luxe, gezien de huidige omvang en werkwijze van de Rijksdienst, een behoorlijke sanering door te voeren. De Rijksdienst kan kleiner, beter en efficiënter. De na te streven doelstellingen in de komende regeerperiode zijn aansprekend, maar zullen door de gemiddelde burger als open deuren worden ervaren.

Zo moet de Rijksdienst snel, adequaat en ontkokerd gaan reageren op nieuwe maatschappelijke uitdagingen en minder (complexe) regels en administratieve lasten produceren. Er moet beleid komen dat uitvoerbaar is en beleid worden afgeschaft dat is uitgewerkt. Er moet efficiënt en competent worden gewerkt en geen geld worden verspild.

Laat de vernieuwing van de Rijksdienst aansluiten bij de behoefte van de burgers

Allemaal waar en broodnodig. Dat geldt ook voor de behoefte aan een betere beleidsafstemming van voorbereiding, uitvoering en toezicht. Dat is de spijker op zijn kop, ook als het gaat om de concretisering van de nu opgeschreven beleidsvoornemens. Een ingrijpend en ambitieus plan waarvan het succes voor de volle honderd procent afhankelijk is van de invoering.

Resulteert een chagrijnige, maar slanke overheid waar de beste krachten door het zwaard van Damocles op voorhand hun biezen hebben gepakt, dan zal de spreekwoordelijke kloof tussen burger en overheid zelfs groeien. Afvallen is nuttig, maar het moet wel leuk blijven en diezelfde overheid stelt nu juist dat ze het niet leuker kan maken.

De Nota Vernieuwing Rijksdienst is nu inhoudelijk opgehangen rond drie prima thema's: 1 beter beleid, goede uitvoering, 2 minder lastendruk, betere handhaving en 3 efficiënte bedrijfsvoering. De concretisering van de plannen dient langs een geheel andere route te lopen. Als die overheid echt her- en erkend moet worden door de burger als 'onze' overheid, dan moet de burger centraal staan bij beleid en uitvoering. Dat betekent dat de burger in zijn of haar levensloop gevolgd wordt en telkens de vraag moet worden beantwoord hoe de overheid rond die burger zo goed mogelijk kan worden georganiseerd, voor de burger en soms ook door de burger.

Die werkwijze beslaat alle overheidsterreinen zoals gezondheidszorg, onderwijs en veiligheid. Dat is dus een volstrekt andere benaderingswijze dan uitgaan van het belang en de macht van instituties, instellingen, diensten, departementen en organisaties. Zo werken kan alleen maar succesvol zijn als de hele bestuurlijk verantwoordelijke keten van de overheid onder de loep wordt genomen. Daar zit nu het grootste afbreukrisico.

De Nota Vernieuwing Rijksdienst kijkt te verkokerd uitsluitend naar de landelijke overheid, terwijl de burger veel meer te maken heeft met de lokale overheid. De gemeenten en de provincies doen nu helemaal niet mee en dat gaat straks zeker spanningen opleveren en bovendien is het een gemiste kans om een nog veel efficiëntere overheid te realiseren dan nu beoogd.

Het is nog niet te laat. Minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken en de Tweede Kamer moeten zich nog buigen over de concretisering van de plannen. Graag geef ik hun, vanuit ons schaduwkabinet, het dringende advies de vernieuwing van de Rijksdienst aan te laten sluiten bij de behoefte van de burger, door diens levensloop centraal te stellen en de blik 'ontkokerd' te verruimen tot de gehele rijksoverheid.

Steven van Eijck heeft in het Zakenkabinet de portefeuille burger en overheid. Hij was staatssecretaris van Financiën in Balkenende I, commissaris jeugd- en jongerenbeleid en is nu voorzitter van de Landelijke Huisartsenvereniging.

pagina 5, 01-10-2007 © Het Financieel Dagblad